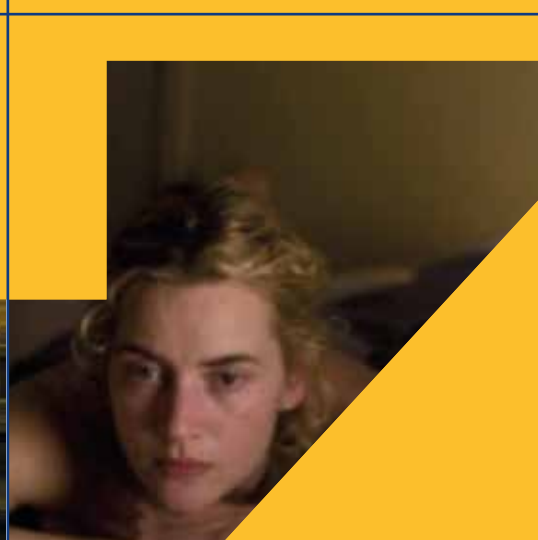

OUD LEERLINGEN ZANDVLIET

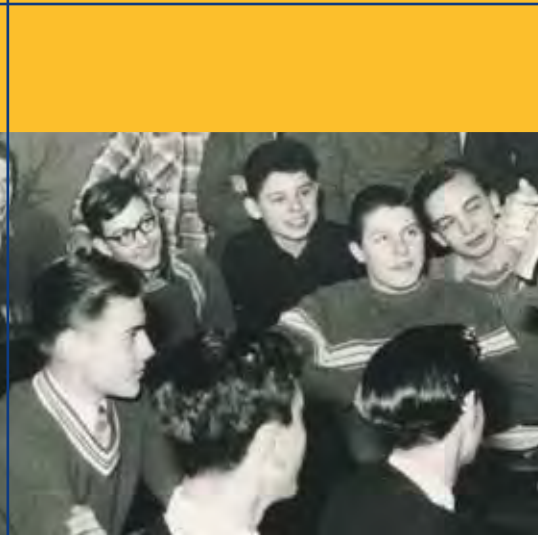
**'Ik dacht,
jij hebt
het wel
geleerd'**

n school is een bijzondere plaats
et z'n eigenaardigheden en beperk
begrenzingen van het onderwijs
uren van dat gebouw zijn vele men
hebben zich vriendschappen voor
ld. Zie bijvoorbeeld het ontroeren
ers over zijn Zandvliettijd lang gel
hap met Henk Koreneef. Er is hee
gehuild, leerlingen hebben zich s
ns tussenuren of juist toen de ka
tijden
ps kij
an de

Het was al langere tijd
duidelijk: het huidige
ge schoolgebouw van
Zandvliet, dat in 196
werd neergezet, vo
doet niet meer aan
eisen die hede
dage gesteld w
aan een school

**Leve
de
Koning**

13
MEI

Van de redactie

OUD
LEERLINGEN
ZANDVLIET

De Z heeft lang op zich laten wachten deze keer. Sterker nog: we zijn er in 2012 niet in geslaagd een tweede nummer te produceren en hopen het met dit extra dikke nummer bij u goed te maken.

Een school is een bijzondere plaats. Er is het gebouw met z'n eigenaardigheden en beperkingen dat letterlijk de begrenzungen van het onderwijs bepaalt. Binnen de muren van dat gebouw zijn vele mensenslevens gevormd en hebben zich vriendschappen voor het leven ontwikkeld. Zie bijvoorbeeld het ontroerende stuk van Henk Evers over zijn Zandvliettijd lang geleden en zijn vriendschap met Henk Koreneef. Er is heel veel gelachen, er is gehuild, leerlingen hebben zich stierlijk verveeld tijdens tussenuren of juist toen de kans gegrepen uit de band te springen (wij gingen tijdens tussenuren weleens in de etalages van sexshops kijken waarvan er nog steeds twee gevestigd zijn aan de Herengracht, maar ik had de redactie beloofd daarover niks te zeggen; er is wel bijzondere aandacht voor de tussenuren in dit nummer). En docenten zijn nooit opgehouden hun leerlingen te inspireren of anderszins te beïnvloeden. Leest u het stuk over Suttorp, een autoriteit op het gebied van geschiedenis en een docent met een natuurlijk gezag. En buiten de school nam de geschiedenis zijn loop. Wist u dat het Haagse bos is platgekapt tijdens de Tweede Wereldoorlog?

Binnenkort zullen we afscheid nemen van het huidige schoolgebouw. Na jaren praten is de kogel door de kerk: het huidige Zandvliet wordt gesloopt, ervoor in de plaats komt een nieuwe en moderne school. In een interview met de rector wordt opnieuw duidelijk hoezeer gebouw, voorzieningen, onderwijs en persoonlijke ontwikkeling en welbevinden onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Overigens beloven wij u tijdig te informeren over de afscheidscereptie van het huidige gebouw.

Deze Z is met liefde gemaakt. En we hopen dat het u plezier doet de Z te lezen. Maar de basis van de Z is smal, erg smal. De redactie bestaat (mede door ziekte van Willem Egels, gelukkig is hij aan de bete-

rende hand) momenteel uit één persoon (ondergetekende) die zich gelukkig omringd weet door andere enthousiaste meedenkers en stukjesschrijvers. Ik wil u, mede namens het bestuur van de oud-leerlingenvereniging, vragen te overwegen bij te dragen aan het maken van dit periodiek. Ach, het is de klassieke oproep van de hoofdredacteur van de schoolkrant, maar echt: we kunnen het niet alleen, meldt u aan, als redactielid of als incidenteel medewerker. Ook wanneer u een voorliefde heeft voor foto's en het zoeken van foto's bij artikelen wordt u van harte uitgenodigd om contact op te nemen! Stuur een berichtje naar: redactie@oudleerlingenzandvliet.nl of bel mij even: 06 1265 9713.

Ik wens u extra veel leesplezier.

Arjan Alkema (Redactie)

Tussenuur (1)

Het fenomeen tussenuur bestond in de vroege 60-er jaren nog nauwelijks, maar mogelijk laat m'n herinnering me in de steek. Er gebeurde zeker wat tussen de uren, met een korte en een lange pauze. Als je zakgeld het toeliet kocht je iets bij de bakker die met een geheel uit triplex opgetrokken bakfiets voor de deur stond. Vooral de uit bakafval samengestelde, lekker zoete, puddingstukjes à 13 cent waren populair, maar werden wegens gezondheidsrisico's door de schoolleiding afgeraden. Dat maakte ze natuurlijk extra aantrekkelijk.

Ook werd er gerookt, ik herinner me de heer Van Beek, leraar Engels, die ons probeerde te bewegen ermee te stoppen. Hij rookte zelf niet onverdienstelijk en voerde dat aan als bewijs hoe verslavend het was. Hoe waar dit advies was, is uitgebreid bewezen. En na 50 jaar paffen ben ook ik gestopt.

Een keer was er een echte demonstratie '5-mei vrij' op een veld achter de school, een niet geheel legaal tussenuur. We werden aangevuurd door Bert van der Gugten, die erg goed was in BSA (Buitenschoolse activiteiten). Zeer onlangs kwam ik hem tegen op Facebook nadat ik een keer zocht op vandergugten. Hij heeft zich na nogal wat omzwervingen gevestigd als kunstenaar in de Chinese wijk in Victoria, Vancouver Island Canada. Ben vermoedelijk op een steenworp afstand van zijn atelier geweest zonder dat te beseffen.

*Bram Derksen
(leerling van Zandvliet 1957 – 1964)*

3

Van het bestuur: een functioneel gebouw

OUD
LEERLINGEN
ZANDVLIET

Het reguliere overleg dat we als bestuur hebben met de rector wordt begrijpelijkerwijs gedomineerd door de nieuwbouwplannen van de school. Het formuleren van een Programma van Eisen en het selecteren van een bouwcombinatie is nu van start gegaan. In deze uitgave van de Z kunt u daar meer over lezen. Dit zette mij aan het nadenken over hoe ik de school als functioneel gebouw, toen nog de 'Villa', had ervaren en zou aanleiding kunnen zijn voor verhalen van u als lezer die misschien interessant zijn voor de Z.

Voor mij was de school in de periode 1959 - 1965 een leer- en ontwikkelplek waar ik me zeer thuis voelde. Dit niet alleen door de lessen van inspirerende leraren als Kemp (aardrijkskunde), Van Oosten (Duits), Haverkamp (Nederlands), Klein (wiskunde), Van Vliet (tekenen) en Van As (gymnastiek), allemaal verplichte vakken. Zij brachten me zonder uitzondering de liefde voor hun vak bij.

Daarnaast was de school een plek waar we ons konden ontplooiën door het organiseren van allerlei festiviteiten. Zeer opmerkelijk was dat we tijdens de verkiezingen voor het schoolbestuur in mijn beleving de hele school in bezit namen, door overal waar het maar even kon 'posters' op te hangen, naar Amerikaans voorbeeld, met reclame-uitingen voor onze favoriete kandidaten. Dit in combinatie met bijeenkomsten om een en ander kracht bij te zetten. Naar ik weet gaf rector Gathier van Zandvliet ons daarvoor veel 'ruimte', meer dan op andere scholen werd toegestaan. Net als nu kregen we faciliteiten om muziek te maken, cabaret-opvoeringen te geven en sport te beoefenen, vooral volleybalwedstrijden waar de school in uitblonk in die tijd.

Voorts gaf de ligging van enkele lokalen, anders dan Henk Evers dit zo mooi beschrijft elders in dit nummer van Z, naast zicht op het Haagse Bos ook uitzicht op de burelen van het ministerie van Economische Zaken. Met grote interesse volgde ik de bezigheden van een aantal ambtenaren, die in mijn beleving de hele dag de krant aan het lezen waren, afge-

Zandvliet 1930, collectie Kees van der Leer

wisseld met koffie drinken en met elkaar praten. Dat je op die manier je geld kon verdienen fascineerde me enorm. Of dat mij gestimuleerd heeft om economie te gaan studeren, betwijfel ik, daar ik toch een wat enerverender baan wilde hebben en ook heb gekregen, dan een in mijn ogen suf kantoorbaantje.

Een schoolgebouw is voor mij een belangrijke leef- en ontwikkelplek geweest waarvoor volgens mij ook een nieuw te realiseren schoolgebouw volop ruimte moet inruimen.

Heeft u ook herinneringen aan het schoolgebouw Zandvliet in uw tijd, of ideeën waar een schoolgebouw aan moet voldoen, schrijf en/of mail dat naar ons: redactie@oudleerlingenzandvliet.nl.

We houden u op de hoogte van de nieuwbouw van de school.

Bert Wolting, voorzitter

OUD-LEERLINGEN STICHTING TIEN JAAR!

Aan het eind van dit kalenderjaar bestaat onze Stichting oud-leerlingen Zandvliet tien jaar. Het bestuur vraagt eenieder mee te denken over de wijze waarop we de volgende tien jaar gestalte moeten geven aan de communicatie met u, onze leden. En waar gaat uw informatiebehoefte naar uit? Wilt u bijvoorbeeld meer weten van de huidige school? En net als de redactie kan ook het bestuur, met een oververtegenwoordiging van zestigers, versterking en vooral ook verjonging gebruiken. Alle reacties welkom via info@oudleerlingenzandvliet.nl

4

'Ik dacht, jij hebt

OUD LEERLINGEN ZANDVLIET

Dochter Guusje interviewt haar vader Kees Jol die van 1954-1959 op Zandvliet zat. Guusje zat zelf van 1988-1994 op deze school.

Hoe kwam je bij Zandvliet terecht?
Meneer Van der Beek, mijn onderwijzer op de lagere school, adviseerde gymnasium. Mij leek HBS mooi genoeg. Een lyceum, zoals Zandvliet, gaf nog even uitstel van keuze. Ik vond het wel een deftige school en groot met zo'n 500 leerlingen. In de eerste tijd kreeg ik als lunch kadetjes mee, mijn broers en zussen noemden het de Kadettenschool.

Wat vond je leuke vakken?
Ik ben (nog steeds) leergierig, dus de meeste vakken vond ik leuk. Talen vond ik wel moeilijk, met alle uitzonderingen op de regels. Exacte vakken waren eenduidiger. Maar ook geschiedenis en aardrijkskunde waren interessant, docenten als Suttorp en Kemp konden met verhalen de stof heel levendig maken.

Had je een favoriete docent?
Bijna de hele schooltijd had ik wiskunde van de heer Klein. Die kon geweldig goed uitleggen en probeerde iedereen mee te krijgen. Mijn keuze om wiskunde te gaan studeren is hierdoor zeker geïnspireerd.

Over die wiskunde ... Je bent later zelf docent geworden. Heb je eigen ervaringen als leerling daarbij gebruikt?
Ik herinner me mijn eerste meetkundel: de docent had het over stellingen die je moest bewijzen aan de hand van axioma's. Ik had geen idee wat dat bewijzen inhield, het ging mij boven het hoofd. Daarom probeerde ik als docent altijd aan te sluiten bij wat bij de leerling bekend was. Als leerlingen wegkijken is er iets mis en ben je waarschijnlijk onduidelijk. Als de ogen gaan glimmen omdat iets duidelijk is geworden, heb je resultaat. Maar of ik zelf nooit over hoofden heen heb gepraat, moet je aan mijn oud-leerlingen vragen. Een ander voorbeeld. Tijdens een natuurkunderepetitie had ik mijn tijd

verdaan aan één opgave, in paniek leverde ik mijn werk in bij de heer Boomer. Diens reactie: 'Kom morgenmiddag na schooltijd nog maar een paar vragen maken.' Als het redelijk was, heb ik later ook geprobeerd mijn leerlingen extra kansen te geven, maar daarbij heb ik vast wel eens een steek laten vallen.

Wat zou het huidige onderwijs kunnen leren van het onderwijs van toen?
Het kan geen kwaad om zo af en toe wat rijtjes erin te stampen. Sommige ken ik nog steeds 'derde naamval: mit, nach, nebst...'. Later is dat heel wat moeilijker aan te leren. Bij systeemveranderingen in het onderwijs bestaat de neiging alles op de nieuwe manier te willen doen: alles via groepswork of alles via zelfwerkzaamheid. Juist de variatie in werkvormen houdt het leren boeiend.

En andersom?
Ik heb op Zandvliet niet zelfstandig leren werken. Ik maakte dagelijks het opgegeven huiswerk en leerde de repetities, maar leerde niet mijn werk in te delen. Dat is me bij mijn studie nog lelijk opgebroken. Ook zag ik bij onze kinderen dat creativiteit veel meer ruimte kreeg.

Was je een brave leerling?
Onopvallend en braaf, misschien een kwestie van een selectief geheugen. Ik weet wel dat ik, toen de godsdienstleraar Wielenga sprak over 'de jeugd van tegenwoordig', hem puberaal heb geantwoord dat zijn generatie het met twee wereldoorlogen het er ook niet zo best van had afgebracht. Hij wist niet meer wat hij moest zeggen en dat gebeurde niet vaak!
Maar de brave reputatie had, denk ik, de overhand. In de tweede klas kreeg ik Duits van professor Westra. Naar verluidt, was hij hoogleraar geweest aan de Sorbonne. Het was een man die ook in het lokaal wel zijn kromme pijp in de mond had. De heer Van Vliet (tekenleraar) heeft hem eens getekend met het onderschrift 'Sei doch ein Ur-German'.

Westra begon de mondelinge overhoring meestal met: 'De beurt gaat naar iemand die het niet geleerd heeft, namelijk ...' Op een keer reageerde een meisje uit de klas met: 'Maar meneer, ik ben jarig vandaag.' 'Nou zeg jij dan maar wie je beurt moet over nemen.' Enige aarzeling en toen: 'Kees.'
Na de les kwam ze zich excuseren: 'Ik dacht, jij hebt het wel geleerd.' Toch kon Westra ook leuk optreden, bij een sneeuwgevecht sprong hij van zijn fiets en gooide mee. In de zomervakantie 1956 lasen we in de krant dat hij was overleden.

Na jou vonden meer familieleden de weg naar Zandvliet. Hoe vond je dat?
Leuk, maar ik heb alleen mijn broer Jan als medeleerling meegemaakt. Wim, Bert en Marian kwamen pas na mijn examen. In mijn eerste baan trof ik overigens een andere oud-Zandvlieter als collega, Anke van den Houten. Vorig jaar waren we veertig jaar getrouwd. Onze kinderen, Guusje en Bart, kozen op hun beurt ook voor Zandvliet. Dus Zandvliet is een belangrijk onderdeel van ons leven.

Heb je gekke dingen meegemaakt op Zandvliet?
Tijdens mijn vierde jaar werd Zandvliet verbouwd. Wij zaten tijdelijk in een oud gebouw op de Bezuidenhoutseweg 144 (al lang gesloopt). Omdat dit gebouw te klein was, had de ene helft van de school les in de ochtend en de andere helft 's middags, drie lokalen per verdieping, het achterste alleen te bereiken via de voorste lokalen. De docenten wisselden van lokaal, in plaats van de leerlingen. Door de onoverzichtelijke indeling kon je achterin rustig zitten schaken tijdens de les.
Iets heel anders. In de pauzes moest je bij de heer Augustijn mondeling boeken resumeren. Dat gebeurde tijdens de dagelijkse wandeling door het Haagse Bos, maar ook wel eens bij een binnenpauze met mijn broer op nog geen meter afstand. Dat was de enige keer dat ik minder gelukkig was met een broer op school.

net wel geleerd'

Zandvliet-families gezocht

Hiernaast bijten Kees en Guusje Jol het spits af. Voor het volgende nummer van Z, de jubileumuitgave, wil de redactie ook met andere Zandvliet-families praten.

Heeft u twee of meer generaties Zandvlieters in de familie, stuur dan een email aan redactiez@oudleerlingenzandvliet.nl of bel 06-51978294.

Klas 3C bij de heer Albers; Kees Jol zit bijna in het midden (met bril, hoofd wat scheef).

Inmiddels ben je gepensioneerd en studeer je kunstgeschiedenis aan de open universiteit. Is kunst iets dat je gemist hebt tijdens de HBS?

Tijdens de tekenles vertelde de heer Van Vliet wel eens iets over kunstenaars, maar ik ben al snel meer daarover gaan lezen. Bij de studie Cultuurwetenschappen (zoals de studie eigenlijk heet) bestudeer je de relaties tussen kunst, letterkunde, filosofie en geschiedenis.

Vind je de school veel veranderd als je terugkomt bij reünies?

Achterin het gebouw rond de achtertrap is nog iets te herkennen. De villa is

allang verdwenen, die was heel onhandig in gebruik, maar had wel een speciale sfeer.

Hoe kijk je in het algemeen terug op je Zandvliet-periode?

Ik kijk positief terug op Zandvliet. Het voelde over het algemeen veilig, ook door de duidelijkheid van het onderwijssysteem.

Guusje Jol

De rector onder de klok

OUD
LEERLINGEN
ZANDVLIET

Het was al langere tijd duidelijk: het huidige schoolgebouw van Zandvliet, dat in 1965 werd neergezet, voldoet niet meer aan de eisen die heden ten dage gesteld worden aan een school, bijvoorbeeld wat betreft binnenluchtkwaliteit, omvang en diversiteit van de lokalen, en infrastructuur voor automatisering. Daardoor wordt het steeds lastiger om op een eigentijdse manier les te geven. Na tien jaar praten, discussiëren, afwegingen maken en vele betrokkenen raadplegen, viel de beslissing: de school gaat plat om ruimte te maken voor nieuwbouw. Bij het nadenken over een ontwerp voor een nieuwe school staan een eigentijdse wijze van lesgeven en een visie op onderwijs in 2020 en 2050, maar ook in 2015, centraal. Rector Alphons den Heijer vertelt welke keuzes gemaakt zijn en hoe het Programma van Eisen er uit ziet.

'Ik ben sinds twee jaar rector op Zandvliet en het is leuk en zeer leerzaam om het nieuwbouwproces van dichtbij mee te maken. Voordat de eerste paal de grond ingaat is er al ontzettend veel werk verricht. Eén van de eerste dingen die je doet is het opstellen van een Programma van Eisen. Dat is gebaseerd op een visie over onderwijs en school: wat wil je behouden en wat wil je ontwikkelen? Welke ontwikkelingen voorzie je in het onderwijs? Wat wil je met het karakter van de school? Voor de nieuwbouw heb-

6

ben we daarom een aantal uitgangspunten geformuleerd.

1. Het nieuwe schoolgebouw moet toekomstbestendig en dus flexibel zijn, je moet kunnen meegroeien en meebewegen met de ontwikkelingen, ook al weten we niet welke eisen er over 50 jaar aan het onderwijs worden gesteld.
2. ICT wordt alleen nog maar belangrijker voor onderwijs en maatschappij. We moeten daarom zorgen voor een uitstekende infrastructuur voor automatisering, met bijvoorbeeld veel WiFi-punten in het gebouw.

3. We willen onderwijs clusteren op inhoud. Op Zandvliet gaat het om vier clusters, te weten Science, Language, Gamma-vakken en Kunst & Cultuur. Wat ons voor ogen staat is dat je klassen praktijklokalen voor bijvoorbeeld alle natuurwetenschappelijke vakken zoals scheikunde, natuurkunde en biologie bij elkaar situeert. Die lokalen willen we groeperen rondom een plein. Het plein vormt dan een studie- en ontmoetingsruimte. De verschillende clusters zijn ruimtelijk van elkaar gescheiden. Je moet dus als het ware moeite doen om van het ene naar het andere cluster te bewegen. En dat is belangrijk: er moet beweging zijn in een school! En ook belangrijk: de verschillende leerjaren lopen door elkaar, wat niet het geval zou zijn als je clusterd per leerjaar. Daarmee zorgen we voor een natuurlijke vorm van opvoeden.

4. Je moet in staat zijn om onderwijs op verschillende manieren aan te bieden: ouderwets klassikaal, onderwijs in grotere en kleinere klaslokalen, individueel onderwijs in studieruimten, praktisch onderwijs in laboratoria.
5. En last but not least: het kleinschalige karakter van Zandvliet moet bewaard worden. Het huidige aantal leerlingen van 770 zal hooguit groeien naar 800. De plek voor de school waarborgt dat karakter ook: we krijgen niet meer grondoppervlak en we kunnen maar twintig meter hoog bouwen, er passen niet meer leerlingen in het gebouw! Ik sta als rector iedere ochtend onder de klok en zeg de leerlingen goedemorgen, zie wie

er te laat komen en spreek leerlingen daarop aan. Ik ken tenminste alle leerlingen van gezicht en merk op als er een vreemde binnenkomt. Ja, je zou kunnen zeggen dat we de nieuwbouw starten met de rector onder de klok en van daaruit de rest van de school vormgeven. Kleinschaligheid en betrokkenheid bij de school van ouders en leerlingen is van het grootste belang. We hebben vandaag de dag 105 ouders die in de school participeren, in de soos, mediatheek, als klasse-ouders of in de ouderraad. En dat moet zo blijven.'

'Er is nog geen ontwerp voor de school maar wel een idee van de verschillende ruimtes. Zo komt er een collegezaal, twee sportlokalen die naast elkaar liggen en te schakelen zijn tot een grotere ruimte. Die twee ruimtes zijn ook te verhuren buiten leestijd, zodat er een aparte ingang moet komen en de ruimte afgesloten moet kunnen worden van de rest van de school. Er komt een aula annex toneel annex ontmoetingsruimte, een betere kantine-faciliteit (maar geen professionele catering, de ouders blijven actief). En de trappen moeten net als nu als zitplaats gebruikt kunnen worden. Tenslotte is er de wens dat er een schoolplein komt. Waar dat moet komen is nog niet duidelijk. Wel is duidelijk dat het niet aan de straatkant komt. Mogelijk komt het schoolplein op het dak van een lager deel van de nieuwe school.'

'Het Programma van Eisen is vorig cursusjaar vastgesteld en vertaald voor aannemers. Die zijn uitgenodigd om in te schrijven op het project. We doen dat modern, volgens het Design & Build principe: de architect neemt z'n aannemer mee. Er hebben 24 combinaties ingeschreven en die worden vervolgens getoetst aan een aantal criteria, zoals referentieprojecten waarbij ervaring is opgedaan met Design & Build. Half december kiezen we er vijf uit die worden uitgenodigd om een plan te maken voor de nieuwe school. In maart 2013 wordt de architect gekozen, waarna Voorlopig Ontwerp, Definitief Ontwerp en bestek volgen. En dan kan er zomer 2014 met de

bouw begonnen worden en hopen we in het cursusjaar 2015 - 2016 in de nieuwe school aan de slag te kunnen. In het tussenliggende jaar bivakkeren we in het gebouw tegenover de school.'

Tenslotte

Het ziet er naar uit dat de treurbeuk, die in één van de vorige nummers van Z nog bezongen werd, moet wijken. Er zijn daarbij twee opties: de boom kan uitgegraven worden en herplant. Maar het is niet denkbeeldig dat de boom daarbij het loodje legt. De boom kan ook gekapt worden. Ik geef de rector in overweging om – wanneer de boom daadwerkelijk gekapt wordt – een kunstenaar opdracht te geven iets met de boom te doen: een kunstwerk te maken, of een gebruiksvoorwerp, en dat voorwerp een prominente plaats in de nieuwe school te geven. Zo kan de boom nog vele tientallen jaren mee op Zandvliet en wordt hij ook voor toekomstige leerlingen een onlosmakelijk onderdeel van Zandvliet.

Arjan Alkema

8

Bericht van een tachtigjarige

OUD
LEERLINGEN
ZANDVLIET

Tankgracht in het Haagse Bos tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Nadat ik het decembernummer van Z ontvangen en gelezen had, was het eerste dat bij mij opkwam, te doen wat ik al jaren van plan was: een bijdrage schrijven. Directe aanleiding daartoe was het bericht van het overlijden van Henk Koreneef dat voor mij geheel onverwacht kwam en mij erg heeft getroffen.

Mijn geboortjaar is 1931 en mijn eindexamenjaar 1949 en de laatste jaren op Zandvliet in de klassen B4-1 en B5-1 zat ik naast Henk en raakten we bevriend. Na het eindexamen zijn we elkaar geruime tijd uit het oog verloren, totdat ik hem op een zondagavond weer tegenkwam in een kerk te Voorschoten. De laatste decennia hadden wij slechts contact op de reünies van Zandvliet, waarvan wij beiden een trouw bezoeker waren.

Zandvliet heb ik altijd de ideale school gevonden. Ik deed toelatingsexamen in 1943 en zag in hetzelfde jaar het hele Haagse Bos omgehakt worden door de bezetter. Onze leslokalen aan de achterzijde van de school grensden namelijk aan het Haagse Bos en daarom was er altijd wat te zien. In die tijd was het kapen van de zeer hoge eiken en beukenbomen nog een ambacht. Niks geen tractoren en hoogwerkers. Nee, de houthakker klom in de boom met ijzeren punten aan zijn laarzen en een touw om de stam geslagen. Levensgevaarlijk. En hij klom tot het topje van de boom om een touw te bevestigen waarmee ze hem omtrokken. Het omhakken geschiedde nog met een bijl en een trekzaag. Na een aantal maanden was alles omgehakt en wat meer is: alles was opgeruimd en afgevoerd en vanuit de klas kon je over een

zandvlakte de dierentuin weer zien. En ook het wachtje, de zogenoemde tramhalte bij de dierentuin. Op zeker moment werd de school geëvacueerd naar de Van der Parrastraat. Ik heb daar nog een poosje les gehad, maar daarna ben ik op 1 januari 1945 als Haags bleekneusje met een heleboel andere kinderen naar Friesland geëvacueerd, want het eten was helemaal op in het Westen. In Friesland hoefde ik niet naar school, want in het dorp waar ik tot mijn genoegen op een boerderij werd geplaatst, was geen HBS. Tegen de zin van mijn pleegouders (zij waren erg zuinig op het kind van een ander) werkte ik 100% mee op het boerenbedrijf en werd ik met mijn dertien jaren zo sterk als een beer. Ook sprak ik voor 100% de taal, liep op klompen even hard als op schoenen en galoppeerde op een paard zonder zadel en teugel. Ik

9

kreeg zelfs verkering, maar daar kon ik niets aan doen. Na een half jaar werden we, de meesten vol heimwee, gerepatriëerd per rijnaak. In september moest ik weer naar school. Mijn ouders kregen de keus: de tweede klas overdoen of naar de derde. Dit laatste werd afgeraden, maar toch ging ik naar de derde. Dat werd een prachtig jaar. Na een maand had ik door dat het toch niets ging worden en ik nam er een jaar lang mijn gemak van. Zoals verwacht moest ik dus de derde klas doubleren en zo belandde ik in een klas met enkele hoogbegaafden, bijvoorbeeld Nico Al die overal tieners voor haalde en aan hogere wiskunde deed. Ik kreeg als wiskundeleraar de heer Dijkshoorn die ons leerde: 'Rekenen is een lastig vak, wiskunde gaat wel'. Bij hem werd ik een kei in wiskunde, met name stereo en BM, toen nog examenvakken. We hadden toch een voortreffelijk lerarenkorps onder leiding van de directeur de heer Doornebal. Leraren sprak je altijd aan met meneer; voornamen waren er niet bij. Er was één leraar die een natuurlijk gezag uitstraalde. Dat was de geschiedenisleraar, de heer Suttorp met zijn kleine potloodje en opschrijfboekje. Niemand wist wat hij daarin opschreef, maar omdat hij alles wist van oude

geschiedenis en mythologie, zullen het wel hiërogliefen geweest zijn. Wie ook veel respect afdwongen waren de heren Breebaart, leraar Nederlands, en Van Vliet, de tekenleraar. En dan de heer Van As. Een respectabel man waar je nooit hoogte van kreeg en waar je altijd een beetje bang voor was. Ook een artistiek man. Heb hem jarenlang op de piano geïmiteerd. Met name met 'Het onweer boven Ankara'. Toen we naar de vierde gingen, kwam ik in dezelfde klas als Henk Koreneef. Ik zat naast hem. We zaten daar aan de raamkant en bezetten de achterste banken. Behalve Henk zaten daar ook Casper Sprey die uit Indië gekomen was (evenals Aletta Roest en Dick Cremer) en later Doctor Honoris Causa werd aan de Universiteit van Amsterdam, Bart Breunesse, later studiegenoot en vriend van een PTT-directeur, en Martin van Duinen, later hersenchirurg. Hans Bakker zat ook bij ons in de buurt. Hij is een voorloper van Erwin Krol geweest, hoofd van de weerkamer van het KNMI. Ikzelf ben later schei- en natuurkunde gaan studeren in Leiden en heb mij, na mijn diensttijd als reserveofficier bij de Koninklijke Marine, beziggehouden met gevaarlijke chemicaliën en radioactieve stoffen. Gaandeweg groeiden wij op tot stevige

Tussenuur (2)

Het zal ergens in 1977 zijn geweest dat ik in *Trouw* een artikel las dat mijn leven heeft veranderd. Wekelijks schreef Henk van Halm in de zaterdagkrant een stuk over zijn belevenissen in de natuur. En die bewuste zaterdag handelde zijn column over zijn piepkleine voortuintje op het noorden waarvan hij een heuse wildeplantentuin had gemaakt. Ik had nog nooit van *Nagelkruid*, *Speenkruid*, *Robertskruid*, *Bosanemoon*, *Heksenkruid*, of *Stinkende gouwe* gehoord, maar ik was verloren. Dat wilde ik ook! Ik kocht een plantengidsje (Moussault) en aan de hand van de kleurenafbeeldingen kwam ik er al snel achter dat de meeste plantensoorten uit de tuin van Van Halm ook in het Haagse Bos groeiden. En zo werd ik in mijn tussenuren een soortenjager en ontdekte ik de knolletjes in de bladoksels van het Speenkruid, de haakjes aan de zaden van het Nagelkruid, het ingeni-euze slingersysteem van het prachtige rood-groene Robertskruid waarmee het z'n zaden verspreidt. Het is tot op de dag van vandaag een fascinatie gebleven, al keert het gevoel van 'de eerste keer' niet meer terug.

*Arjan Alkema
(leerling van Zandvliet 1975-1981)*

knapen. Dat viel ook de heer Van As op. Hij hield van atletische lichamen en daarom moesten Ad Kooyman (later stuurman ter Koopvaardij als ik mij goed herinner), Henk Koreneef, Casper Sprey en ik altijd voorop lopen. Wij werden uitverkoren en mochten in het volleybal schoolteam de eer van Zandvliet verdedigen tegen met name de grote concurrent, het Christelijk Gymnasium. Volgens mij is het uit die tijd dat de nauwe banden tussen Henk Koreneef en de heer Van As tot stand kwamen die ertoe geleid hebben dat Henk zijn functie metertijd overnam. Ik vond mijn medeleerlingen pas na een aantal decennia terug op de reünies. Daar heb ik ook gemerkt dat Henk mateloos populair was op Zandvliet. Ik behoud aan hem en aan Zandvliet een mooie herinnering en ongetwijfeld velen met mij.

Henk Evers

Haagse Bos na de WO II. In de verte is het gebouw van de Haagse Dierentuin zichtbaar.

Het favoriete boek van ...

Drs. Louise (de Smit-) Naaborg,
docente Duits van 1971-2008

OUD
LEERLINGEN
ZANDVLIET

Taaldocenten hebben in de loop van hun carrière vele honderden boeken gelezen in de taal waarin ze les gaven. Iedere leraar (lerares) moet één of meer boeken hebben die speciaal zijn: goed geschreven, kleurrijk, met een bepaalde zeggingskracht, troostend. Boeken die anderen ook gelezen zouden moeten hebben, in de oorspronkelijke taal of in vertaling. We laten vanaf dit nummer taaldocenten aan het woord over hun favoriete boek. Loes Naaborg opent de rij.

Der Vorleser van Bernhard Schlink

De roman (1995) van Bernhard Schlink bestaat uit drie delen en is in de ik-vorm geschreven. Het is een zeer boeiend en mooi geschreven verhaal, dat je meesleept van begin tot eind.

Het eerste deel, dat in de vijftiger jaren van de vorige eeuw speelt, gaat over een heftige liefdesrelatie van de vijftienjarige jongen Michael Berg met een veel oudere vrouw, Hanna Schmitz (36). De relatie eindigt, wanneer zij op zekere dag spoorloos uit zijn leven verdwijnt.

In het tweede deel ziet Michael na acht jaar Hanna weer terug, wanneer

ze in de beklagdenbank zit van een Auschwitz-proces. Michael woont als rechtenstudent het proces bij. Vele van zijn vragen met betrekking tot Hanna worden langzamerhand pijnlijk duidelijk:

Waarom vroeg Hanna hem altijd, haar voor te lezen uit de wereldliteratuur en waarom koos ze voor een baan als kampbewaakster boven een promotie in een fabriek, waar ze in 1944 werkzaam was? (Het antwoord hierop geef ik heel bewust niet, want als de lezer van mijn verhaal het boek nog niet kent, is de verrassing weg.)

Der Vorleser is ook verfilmd met Kate Winslet en David Kross in de hoofdrollen.

In het derde deel, dat in vogelvlucht Hanna's gevangenisstraf en einde beschrijft, wordt pas echt duidelijk hoe zeer Michael's leven wordt beheerst door zijn jeugdliefde voor een vrouw, die in de Tweede Wereldoorlog een zeer kwalijke rol blijkt te hebben gespeeld. Ik heb dit boek tweemaal gelezen. De eerste keer was dat ongeveer vijftien jaar geleden en de tweede keer kort geleden, omdat ik over dit boek iets wilde schrijven en in grote lijnen me het herinnerde, maar niet meer in detail. Ik vond het verbazingwekkend te merken, hoe anders ik dit boek de beide keren heb beleefd. De eerste maal was het vooral de verrassende inhoud die me boeide, de tweede keer was het de fantastische literaire vorm die me pakte (de vaart van het geschrevene, de woordkeus, de zinsbouw, de spanning die de taal oproept). Ook vond ik het ingenieus, hoe Schlink de 'Vergangenheitsbewältigung' (= de verwerking van het verleden) van de Duitse naoorlogse generatie in het verhaal heeft verweven. Schlink zegt daar zelf over: 'Hoe kunnen we in het reine komen met het feit, dat de mensen die we in onze jeugd liefhadden – ouders, familieleden, leraren – nazi's waren'. 'Wie zoals ik in de jaren vijftig opgroeide, kreeg onherroepelijk met dit soort gewetensconflicten te maken en natuurlijk niet iedereen stond aan de verkeerde kant'.

Bernhard Schlink, geboren in 1944, heeft rechtswetenschappen gestudeerd en is momenteel hoogleraar aan de juridische faculteit van de Humboldt-universiteit te Berlijn. (Voor verdere informatie over de auteur verwijs ik naar de site: <http://www.bernhardschlink.nl/>.)

Zijn roman maakte hem wereldberoemd en werd in 39 talen vertaald. Hoe dat komt? Daarover zei hij zelf het volgende: 'Over dit thema was nog niet op deze manier geschreven'. 'Voorheen werd het onderwerp uitsluitend langs documentaire weg benaderd. Niemand zette de stap naar een literaire behandeling'.

Schlink kreeg ook wel kritiek op zijn roman. Hem werd onder andere verweten dat hij teveel begrip toonde voor de misdaden van 'gewone nazi's'. Daar voegde hij aan toe: 'Begrip betekent nog geen vergeving'.

'De mensheid is niet simpel op te delen in goed of fout. Wie inzicht heeft in de motieven van de mens, ziet de eenvoud verbrekken en hoogst complex worden'.

'Het gaat niet om de Holocaust op zich, het gaat over de ingewikkelde omgang ermee van mijn generatie, waarmee ik zowel doel op degenen die in de oorlog zijn geboren, als zij die er op de een of andere wijze – als dader, slachtoffer of toeschouwer – directer mee te maken hebben gehad'.

Toen aan Bernhard Schlink werd gevraagd of zijn boek ook een pleidooi voor het lezen is, antwoordde hij: 'Zeker. Je wordt niet beter van lezen, hou me ten goede, maar je begrijpt meer van elkaar'.

'Der Vorleser' is verplichte literatuur op alle scholen in Duitsland.

Het literatuuronderwijs voor Duits op Zandvliet in mijn tijd als docente

De leerlingen moesten voor Duits op het vwo twaalf en op de havo tien boeken lezen en wel in de oorspronkelijke taal. Van de leerling werd verwacht, dat hij behalve van de inhoud, ook iets wist van de achtergrond van het gelezen werk, de tijd waarin het speelde, de auteur, het genre etc. De boeken mochten niet allemaal uit de twintigste eeuw komen, maar ook uit eerdere eeuwen en uit diverse perioden. Van de klassieke schrijvers moest in elk geval één werk gelezen zijn: Lessing, Goethe of Schiller. Er mochten ook gedichten bij zijn, in overleg met de docent. Het literatuur-examen werd in de Duitse taal gevoerd. Samen met een gecommiteerde bepalen we het cijfer.

Bij de invoering van de Tweede Fase veranderde er een heleboel met betrekking tot het literatuuronderwijs. Literatuur werd losgekoppeld van de betreffende taal en werd een apart

vak. Het aantal boeken werd beperkt tot vier voor het vwo en twee voor de havo. De lessen werden verminderd, waardoor er maar heel weinig ruimte overbleef voor literatuurgeschiedenis. Het literatuuronderwijs nam een marginale plaats in. Ik heb dat altijd heel erg jammer gevonden. Ik heb eens iemand horen zeggen: een boek is een object; een gelezen boek is een ervaring. Het is juist die ervaring, die maakt dat ik literatuur zo belangrijk vind.

Ingezonden brief: Suttorp als leraar geschiedenis en begaafd historicus

OUD
LEERLINGEN
ZANDVLIET

Ter introductie: mijn naam is Johan Hoedemaker en ik heb in 1964 op Zandvliet mijn eindexamen behaald. Aan mijn schoolperiode heb ik veel goeds overgehouden, onder andere mijn vrouw Marijke Bruggeman. Geschiedenis kreeg ik van de heer Suttorp. Dat waren geweldige lessen.

Gisteren tijdens het googelen toetste ik mijn eigen naam in en vond ik veel titels over Ph.J. Hoedemaker, politiek tegenstander van Abraham Kuiper. Mijn oog viel op een vermelding dat dr. L.C. Suttorp in zijn boek over dr. A.W. Bronsveld een hoofdstuk had gewijd aan Hoedemaker. Dat maakte me nieuwsgierig omdat ik in het jaar 1963/64 een spreekbeurt over deze man had gehouden.

Ik zocht dus verder en vond een vermelding over Suttorp in het jaarboek (1993) van de Nederlandse Maatschappij der Letterkunde. Hierin werd zo lovend over hem geschreven dat ik meende er goed aan te doen het u toe te sturen. Mijn Zandvliethart bloeide weer op en ik gun het al mijn oud-klasgenoten om ook van dit artikel te kunnen genieten.

*Vriendelijke groet,
Johan Hoedemaker
(adres bij de redactie bekend)*

Dit is een ingekorte versie van het artikel van H. van Spanning. Het volledige artikel is te lezen op: http://www.dbnl.org/tekst/_jaa003199301_01/_jaa003199301_01_0014.php

Leendert Christiaan Suttorp

Schiedam 10 oktober 1901 - 's-Gravenhage 8 december 1991

Leendert Christiaan Suttorp was een begaafd historicus die zich met grote toewijding heeft gericht op onderwijs en onderzoek. Hij bezocht de Christelijke Lagere School en het Christelijk Gymnasium in zijn geboorteplaats Schiedam. In 1921 behaalde hij het diploma gymnasium-alfa. Hierna ging hij studeren aan de Rijksuniversiteit te Leiden. In 1926 deed hij doctoraalexamen

in de geschiedenis, staatsinrichting en economie. Twee jaar later volgde het doctoraalexamen in de Nederlandse taal- en letterkunde. Suttorp volgde onder meer colleges bij de hoogleraren prof. dr. J. Huizinga en prof. dr. H.T. Colenbrander. Bij de laatstgenoemde promoveerde hij in 1931 op het proefschrift F.A. van Hall en zijne constitutionele beginselen.

In 1931 trouwde Suttorp met Maria Elisabeth van der Heijden. Uit dit huwelijk werden een zoon en een dochter geboren. Inmiddels was Suttorp in 1927 benoemd tot leraar geschiedenis aan de Tweede Christelijke h.b.s. in Den Haag - na de oorlog genoemd Christelijk Lyceum Zandvliet. Aan deze school is hij tot zijn pensionering in 1967 verbonden geweest.

Bij zijn leerlingen stond Suttorp bekend als een boeiend verteller. Op zeer beeldende wijze wist hij de gebeurtenissen uit de historie levend te maken.

Na de oorlog maakte Suttorp deel uit van de groep van negen Haagse geschiedenisleraren die bekend is geworden onder de naam 'Novem'. Uit de gesprekken van deze docenten ontstond de serie schoolboeken onder de titel Wereld in wording. Vanaf de eerste druk in 1954 tot de uitgave in 1984 werd gestaakt, was Wereld in

wording een gezaghebbend studieboek. Als zijn belangrijkste werken kunnen drie biografische studies worden beschouwd. Naast zijn reeds genoemde dissertatie over de negentiende-eeuwse, tot de conservatieve richting behorende politicus mr. F.A. van Hall, betreft dit dan zijn in 1948 verschenen boek Jhr. mr. A.F. de Savornin Lohman (1837-1924): zijn leven en werken en het in 1966 gepubliceerde werk Dr. A.W. Bronsveld: zijn visie op een halve eeuw. Met de twee laatstgenoemde studies leverde Suttorp een belangrijke bijdrage aan de geschiedschrijving van de C.H.U. Typerend voor het oeuvre van Suttorp is de uiterst zorgvuldige wijze waarop hij de bronnen bestudeerde. Een hoogtepunt vormt in dit opzicht de Lohman-biografie. Voor deze studie ontving Suttorp in 1987 als eerste de Jhr. mr. A.F. de Savornin Lohmanprijs. Deze driejaarlijkse prijs werd ingesteld door de Vrije Universiteit naar aanleiding van de honderdvijftigste geboortedag van de staatsman die er zijn naam aan gaf. Wie met Suttorp in aanraking kwam, raakte geboeid door de bezielende wijze waarop hij zijn grote belangstelling voor de historie op anderen over wist te brengen.

Collectie Kees van der Leer

Leve de Koning

OUD
LEERLINGEN
ZANDVLIET

Vanaf dit jaar is Prinsjesdag anders. We zullen het zonder onze Koningin moeten stellen. Daar word ik een beetje nostalgisch van. En onvermijdelijk brengt het me terug naar de Prinsjesdagen in mijn Zandvliettijd (1988-1994).

Een groot voordeel van een school in Den Haag was namelijk dat je op de derde dinsdag van september vanaf het derde uur vrij was om naar de rijtour van de gouden koets te kijken. Dit in tegenstelling tot scholen in Voorburg en in andere beoogde annexatiegebieden van Den Haag. Oh ja, het ging natuurlijk om de troonrede waarnaar we geacht werden te kijken, want die kwam de volgende dag bij economie aan de orde.

Hoe dan ook, zelf was ik voor mijn Zandvliettijd nog nooit naar Prinsjesdag geweest. Voor mijn klasgenote Annemarie lag dat anders. Ik mocht mee met haar familie die volgens vast ritueel rond tien uur verzamelde bij de Grote Kerk om de dienst bij te wonen. Voorafgaand aan de troonrede en de rijtour werd het nieuwe vergaderjaar van de Tweede Kamer namelijk ook kerkelijk ingeluid. Dat die kerkdienst ook een goede *sneak preview* gaf van de hoedjesparade (of hoedjescompetitie?), was natuurlijk slechts een prettige bijkomstigheid. En daarna ging de meute door naar 't Goude Hoofd' voor koffie met appeltaart.

Al met al was er voldoende reden om toe te geven aan acute buikpijn / hoofdpijn / maandelijkse perikelen op die dinsdagochtend. Het hele stuk naar het sportveld fietsen voor de gym was volstrekt uitgesloten. En twee uur lang slagballen op het ietwat soppige veld was al helemaal onmogelijk. Naar de Grote Kerk rennen en appeltaart eten ging gelukkig nog (net) wel. Na het kerkelijke moment van bezinning, een 'herken de bewindslieden wedstrijd', een hoedenverkiezing, en met een goed gevulde maag wurmden we ons vervolgens door de menigte. Die varieerde van mensen die er al vanaf zonsopkomst met een kampeerkrukje en thermosfles zaten tot podia met Belangrijke-Mensen-Die-Champagne-Dronken-En-Olijven-Aten. En dan begon het wachten. Nu kun je je afvragen: waartoe dit alles?

Welnu, er waren twee expliciete doelstellingen. Het eerste doel was de aandacht van de Koningin te trekken en te zorgen dat ze naar ons zou zwaaien. Het tweede doel was om op de televisie te komen. En het doel heiligt de middelen. Dus als de Gouden Koets in de buurt kwam, zogen we onze longen vol zuurstof om op het *moment suprême* uit te kunnen barsten in een luidruchtig: 'Oranje boven'. Sommigen onder ons bezigden ook 'leve de dynastie', 'Willem-Alexander!', 'Prins Claus' (toen die zich nog in het gezelschap bevond), en later ook 'Leve Maxima'. Zuiver of vals deed er niet toe. Als het maar heel, heel luid was. Arme Beatrix ...

Om de blikken van de Vorstin te vangen was het ook van groot belang om aan de goede kant van de koets te staan. Beatrix zit namelijk altijd rechts in de Gouden Koets. Dus was het ook zaak om, zodra de stoet voorbij was, naar de overkant van het Lange Voorhout te komen. De eerste jaren werkte de beveiliging mee en gingen de dranghekken open. Maar in de loop der jaren kostte dat steeds meer overredingskracht en zeurende mensen (waardoor ik het allemaal overigens ook spannender vond; een beetje in de trant van de vraag 'zou de pakjesboot dit jaar wel aankomen?'). We kunnen het ons nu niet meer voorstellen, maar ook in het pre-smartphones tijdperk was men verbazingwekkend goed in staat snel door te geven waar de hekken – toch, altijd bij wijze van uitzondering - open waren.

De lol van 'naar de overkant komen' was óók dat je daar in Hotel des Indes naar de troonrede kon kijken onder het genot van een kop koffie en oranjebitter. Kennelijk vond het management de tsunami van Oranjefans niet winstgevend of niet chique genoeg, want na een jaar werd het verplicht om een *high tea* te reserveren tijdens de troonrede. Gelukkig is de mens gedurende de evolutie vindingrijk geworden. Op het Lange Voorhout zijn namelijk prachtige stoepen, waarop je uitstekend zelf meegebrachte oranjebitter uit plastic bekertjes kunt drinken!

Het laatste hoogtepunt van de dag was natuurlijk de algehele stormloop op de hekken van Paleis Noordeinde en de

balkonscene. Als huisvrouwen op de huishoudbeurs en als hippe types bij de Drie Dwaze Dagen ... En weer zingen en zwaaien natuurlijk. Zou dat tijdperk nu voorbij zijn? Zou onze Koning nog wel een rijtour maken in de Gouden Koets? Hoe zing je dan 'Leve de Koning' op de melodie van 'Leve de Koningin'? En zou Beatrix op kasteel Drakensteyn niet ook een beetje nostalgisch worden? En dan onder het genot van een kopje koninklijke thee voor de beeldbuis verzuchten 'Ach, ik mis die idioten toch wel een beetje'?

Guusje Jol

13

14

Wie zijn jullie Het

OUD
LEERLINGEN
ZANDVLIET

Volgens de website van Zandvliet bestaat er tegenwoordig een 'Leerlingenbestuur'. De Z-redactie vroeg zich af wat de functie is van dit bestuur en stelde deze vraag aan Bas Letter, het huidige hoofd leerling(en)bestuur.

Wie zijn jullie en wat doen jullie?

In het leerlingbestuur zitten vertegenwoordigers uit alle commissies: medezeggenschapsraad, schoolkrant, feestcommissie, leerlingplatform-HAVO en leerlingplatform-VWO, brugklasplatform

Tussenuur (3)

Bij 'tussenuren' denk ik aan *Police Academy*. Zandvliet zorgde goed voor zijn brugpiepers, brugsmurfen, of hoe we ook liefkozend-afkeurend door hogere klassen werden genoemd. Dus zwierven we tijdens tussenuren niet zomaar op straat en vielen we de burens van Economische Zaken niet lastig, maar werden we in een donker videolokaal gezet. En daar keken we video. (Niet blue-ray of dvd, maar echte, ouderwetse videobanden.) Meestal keken we naar *Police Academy* (een zevendelige komische filmserie over een politieschool waar een aantal atypische rekruten wordt opgeleid tot politiemans/-vrouw). Komisch, met een beetje spanning en een beetje romantiek (ook meestal enigszins komisch), maar geen heftige scènes die onze tere zieltjes konden choqueren. Nou had ik daar allemaal niet zo'n bezwaar tegen, want de trouwe hondenog van officer Carey Mahony (Steve Guttenberg) waren best plezierig om naar te kijken. Dus vlijde ik genoeglijk mijn hoofd op mijn tas en liet mij vermaken. Maar niet voordat iedereen zich bemooid had met de vraag hoe ver we bij het vorige tussenuur nou gekomen waren met de film. En zeker niet voordat de oppasdocent of de amanuenssis op onze aanwijzingen de film eindeloos vooruit, terug en weer vooruit gespoeld had ... *Guusje Jol (leerling van Zandvliet in 1988-1994)*

en de technische commissie. Wij vergaderen eens in de twee weken en houden ons dan bezig met problemen die zich in de school afspelen. We proberen deze problemen op te lossen door na te gaan waar het probleem zit en wie voor verandering kunnen zorgen. Zijn dat de leerlingen zelf, de conciërges, leraren, de rector? Vervolgens gaan we met die personen praten en proberen we met alternatieven te komen. Op het moment speelt bijvoorbeeld dat er veel gammele stoelen en tafels zijn. We proberen hierop in te spelen door meldingen te doen bij de conciërges, zodat zij het meubilair kunnen laten repareren. Ook organiseren wij jaarlijks voor alle

vierde klassen een *Movies that Matters* filmfestival. Daarin komen veel besproken onderwerpen aan bod, zoals homorechten en 'leven met een handicap'. Er zijn dan een speelfilm, een documentaire en een workshop over die onderwerpen. We organiseren die in samenwerking met onder andere het COC, het Rode Kruis en Amnesty International.

Op de website van Zandvliet staat 'leerlingenbestuur', jij hebt het over 'leerlingbestuur'. Wat is de juiste term?

We noemen onszelf nu twee jaar 'leerlingbestuur'; daarvoor heette het 'leerlingenbestuur'. 'Leerlingbestuur' staat wat

e? t leerling(en)bestuur

ons betreft voor 'bestuur dóór leerlingen'. 'Leerlingenbestuur' zien we meer als een bestuur vóór leerlingen, en niet per se door leerlingen... Vandaar deze keuze.

Hoe lang bestaan jullie al?

Oef, hoe lang? Ik kan me er iets van herinneren dat het leerlingbestuur sinds de jaren '80 bestaat, en dat het toen het 'daaglijks bestuur' heette ofzo...

Wat is eigenlijk het verschil tussen leerlingbestuur en de medezeggenschapsraad?

Het verschil tussen medezeggenschapsraad (MR) en leerlingbestuur is dat de MR enorm veel inspraak heeft, terwijl het leerlingbestuur dit niet of nauwelijks heeft. Wel hebben we inspraak in nieuwe regels en – als hoogtepunt daarvan – stellen we nu als leerlingbestuur een leerlingstatuut op. Daarin komen de rechten en plichten van leerlingen, docenten en het schoolbestuur te staan.

Wat doen de aangesloten commissies: de leerlingplatforms HAVO en VWO, het brugklasplatform en de technische commissie?

Het HAVO-, VWO-, en brugklasplatform zijn kleine groepen leerlingen, ongeveer tien personen per platform. Zij spreken over onder andere onhandige roosters, toetsweekroosters en andere organisatorische dingen. De technische commissie bouwt schoolfeesten, musicals, klassenfeesten, ckv¹-avonden, muziekfeesten op en breekt de boel ook weer af. Ik typ dit nu overigens met 114DB aan schoolfeest muziek.

Jullie proberen problemen op te lossen en te voorkomen. Hoe horen jullie dat deze problemen er zijn?

We merken ze zelf op en horen het van andere leerlingen – leerlingen uitens soms nogal openlijk dat er iets mis is. Maar soms horen we ook dingen door ernaar te vragen... Het is wel lastig dat op het moment eigenlijk niemand weet wie er in het leerlingbestuur zitten. Daar willen

we wat aan gaan doen. Het plan is om een keer alle klassen langs te gaan en te vertellen aan de leerlingen wie wij zijn en wat wij doen.

Er is ook een tijdlang een brievenbus geweest om klachten, wensen en suggesties te verzamelen. Die is in de vergetelheid geraakt, maar we willen die bus weer nieuw leven inblazen. Dan kunnen we meldingen ook bij de juiste commissie neerleggen. Hoe we die brievenbus nieuw leven in willen blazen? ... Tsjja, eerst de sleutel maar eens vinden ... Kan ik bij deze een oproep doen wie weet wanneer de sleutel ongeveer voor het laatst is gebruikt??

Guusje Jol

*De conciërge
de heer Van der Kramer.*

Tussenuur (4)

Met tussenuren gingen we altijd de school uit. Of het bos in of naar mijn huis: naar de overkant van de weg, het Emmapark door en dan naar de Theresiastraat. We gingen dan muziek draaien enzo. We hadden 50 minuten de tijd.

Ik woonde een paar minuten lopen van de school. Dat was ideaal. Maar dat had ook als nadeel dat wij tot het uiterste wachtten met weer terug naar school te gaan. En dan stond Van der Kramer (de conciërge) bij de trap, ons op te wachten: 'Te laat, heren'.

Het laatste jaar gingen klasgenoten naar de Metrobar, in de tussenuren. Maar daar deden wij niet aan mee. Wij gingen daar pas naar toe toen de spanning eraf was, na de eindexamens. We kochten veel bij het bakkertje die met zijn kar langs de Bezuidenhoutseweg stond. Spritsen en puddingbroodjes enzo.

Ik kan me een tussenuur herinneren, in de winter van '63. De kleine bosvijver was bevroren. Dat is de bosvijver die het dichtst bij de school ligt. Wij zijn die dag met z'n allen het ijs opgegaan. Dat was een fantastische toestand. En ik kan het me nog goed herinneren: het ijs begon te golven en werd pikzwart. En wij stapten op die golf. En met z'n allen er doorheen. Super. We zijn toen met een man of vijf naar mijn huis gegaan, onder de douche gegaan, mijn moeder heeft de kleren over de verwarming gehangen enzovoorts. In de school waren ook mensen met natte kleren, door de hele school hingen natte kleren over de verwarming. En ik moet zeggen, de leiding van de school heeft er niet moeilijk over gedaan. Gathier (de rector) heeft zich uitstekend gehouden toen. *Opgetekend uit de mond van Willem Egels door Rob Gmellig Meijling, eindexamen HBS-B 1965.*

¹ Culturele en kunstzinnige vorming

Gaat u verhuizen?

**Heeft u nog adressen van
oud-leerlingen die wij mogelijk niet hebben?**

Schrijf of mail ons alstublieft alle gegevens!

Oproep Zandvliet- vrienschappen

Bent u al vrienden sinds Zandvliet?

**Laat het ons weten via redactiez@oudleerlingenzandvliet.nl of
[facebookwww.facebook.com/OudleerlingenZandvliet](http://facebook.com/OudleerlingenZandvliet).**

Dan benaderen we u voor een afspraak voor een interview.

Help ons de administratie op orde te houden

**Het bestuur wil meer en efficiënter contact onderhouden met
oud-leerlingen om bijvoorbeeld meer mensen te betrekken bij
de redactie of bij evenementen op school zoals een te verwach-
ten afscheidsreceptie van het huidige schoolgebouw.**

**Wij zouden daarom enorm geholpen zijn wanneer u uw e-mail-
adres aan ons doorgeeft.**

Stuur uw naam en e-mailadres aan info@oudleerlingenzandvliet.nl

Z

Contactblad van de Stichting
oud-leerlingen
Zandvliet

Stichting oud-leerlingen Zandvliet

Opgericht: 2 juli 2003

Inschrijfnummer Kamer van Koophandel
27260125

Bestuur

Bert Wolting, voorzitter

Rob Gmelig Meijling, secretaris

Willy den Boeft-van den Dool, penning-
meester

Frederike Cusell-te Gussinklo

Bram Derksen, ICT aangelegenheden

Donateuradministratie

Willy den Boeft-van den Dool

Commanderijpoort 4

2311 WB Leiden

Tel. 071-5132657

e-mailadres: [bestuur@oudleerlingen-
zandvliet.nl](mailto:bestuur@oudleerlingen-zandvliet.nl)

ING bank 9679089

t.n.v. Stichting oud-leerlingen Zandvliet
Den Haag

Minimum donatie € 11 per jaar, tot
wederopzegging te betalen vóór 1 juni
op bovenstaand ING banknummer,
al dan niet per acceptgiro.

Postadres

Stichting oud-leerlingen Zandvliet

Bezuidenhoutseweg 40

2594 AW Den Haag

e-mail: bestuur@oudleerlingenzandvliet.nl

10^e jaargang nr. 1

mei 2013

verschijnt 2 x per jaar

Redactie

Willem Egels

Arjan Alkema

Adviseur: Kees van der Leer

Postadres: redactie Z

Bezuidenhoutseweg 40

2594 AW Den Haag

e-mailadres:

redactiez@oudleerlingenzandvliet.nl

Vormgeving en druk

Drukkerij Verloop, Alblasserdam

COLOFON

